

Mammamysteriet

A person in a black outfit is walking away from the camera on a dirt path through a dense forest. Sunlight filters through the trees, creating a dappled light effect on the ground. The path is flanked by large, smooth rocks in the foreground.

Hvorfor er Norge det eneste landet i Norden som nekter å hjelpe single kvinner med å få barn alene?

Tekst LINE TILLER
Foto LINE ØRNES SØNDERGAARD

Når samfunnet har applaudert fram kvinner i arbeidslivet, må vi ta konsekvensene og hjelpe disse damene med å bli gravide også.

SÅ ER HUN på barselsbesøk, igjen. Se henne for deg, den 35 år gamle kvinnen som smiler til enda en nybakt mor i venninnegjengen. Hun har sett for seg å bli mamma selv, tatt det som en selvfølge, egentlig, men hun er singel akkurat nå og orker ikke å pare seg med den første og beste Tinder-fyren hun matcher med. Hun synes det er umoralsk å skulle lure en one night stand på byen under egglosningsdagene, selv om tanken har fristet.

Fastlegen spør om hun har partner. Ikke det? Da kan hun glemme å få sjekket hvordan det står til med fruktbarheten. Det må gjøres privat, og hun må selv ut med rundt 2000 kroner.

Kanskje 35-åringen like gjerne bør betale noen titusen ekstra og fryse ned ubefruktede egg, for å jakte litt til? Nei? Det er nemlig ulovlig i Norge, i motsetning til i alle våre naboland.

Ok, skal hun bare kjøre på med prøverørsbehandling først som sist? Velge en passende sæddonor og få hjelp til det tekniske på et trygt norsk sykehus? Niks. Det er heller ikke

lov i Norge, med mindre du har kjæreste. Om du «lever i et ekteskapslignende forhold» og har problemer med å bli gravid, har du rett til offentlig hjelp og støtte for opptil tre forsøk med såkalt IVF-behandling, og får nær sagt alle utgifter dekket. Den single må ta nattbussen til København.

– Vi har skapt et samfunn hvor vi har tiljublet den single, frie kvinnen med utdanning og egen karriere, men så blir hun plutselig 34 år, da, og kjemien passer jo ikke med alle menn. Hun trenger mer tid. Når samfunnet har applaudert fram kvinner i arbeidslivet, må vi ta konsekvensene og hjelpe disse damene med å bli gravide også, sier gynekolog Jon Hausken hos Klinikk Hausken, Norges største private fertilitetsklinikk.

Han opplever et økende antall norske kvinner som ønsker å fryse ned egg i påvente av mammaprosjektet og som vil sjekke fruktbarheten sin.

– Men Norge er sidrumpa, vi er annerledeslandet, vet du, sier Hausken.

Spørsmålet er *hvorfor*.

Å IKKE HJELPE EN SINGEL KVINNE som ønsker assistert befruktning, ung som mellom gammel, ses i dag på som ulovlig diskriminering i Danmark. Dette mener også Sverige, Finland og Island – alle våre naboland som Norge deler både etiske verdier og fallende fødselstall med. De fleste representanter på Stortinget vil også tillate singelbistand i Norge, men flertallsstemmene hjelper ikke. Fordi statsminister Erna Solberg ville sikre plassen sin i maktens korridorer, mener gynekolog Hausken.

– Lederklanen i Høyre er konservative, og har vært imot det meste på dette feltet. De fikk det jo som de ville da KrF kom inn i varmen. De fikk både i pose og sekk, sier han.

Partiet Høyre har én konservativ og én liberal fløy, og har lenge vært splittet i synet på reproduksjon. Men på landsmøtet deres våren 2018 sørget et flertall for at partiet nå går inn for både eggdonasjon og assistert befruktning for enslige. Og Stortinget gikk i mai i fjor inn for å oppdatere bioteknologiloven ved å tillate eggdonasjon og ved å gi single kvinner rett til assistert befruktning på lik linje med par. Jubelen sto i taket i mange norske hjem.

Men så ble KrF plutselig interessert i å sitte i Solberg-regjeringen etter at Knut Arild Hareide tapte rettingsvalget i partiet. På forhandlingsbordet valgte statsministeren å legge Bioteknologiloven, som inneholder alt som har å gjøre med støtte til graviditeter – noe hun etterspurte enda flere av i sin mye diskuterte nyttårstale. Et bitte lite kristenkonservativt parti fikk dermed vetorett på hele lovens innhold. KrFs bastante «nei» til liberalisering var samtidig standpunktet flere i ledelsen i Høyre hadde valgt under flere av avstemningene på landsmøtet – på tvers av flertallet i sitt eget parti.

– Her er det bare å legge sammen to pluss to, mener Hausken, som mer enn antyder at det passet Solberg og helseminister Høie veldig godt å få hjelp av KrF til å stoppe flertallet i eget parti og i Stortinget.

Altså har bedt om intervjuer med både Erna Solberg og helseminister Bent Høie gjentatte ganger over flere måneder, men ingen i Høyres ledelse har valgt å svare på våre spørsmål. Senere får du likevel høre fra andre stemmer i Høyre, og også noen i KrF. Men først skal vi til et naboland fylt av røde pølser, masse sæd i frysebokser og et økende antall alenemødre.

I TI ÅR BLE det heftig diskutert om Danmark skulle tillate single kvinner å få hjelp til å bli gravide på statens regning. Det var spesielt LHBT-samfunnet som pushet på: Heterofile par fikk allerede støtte, da var det både rett og riktig at også lesbiske par – og enslige kvinner – skulle få lik behandling. I 2007 ga EU Danmark tommelen opp på at alt annet var diskriminering.

– Nå bestemmer stadig flere danske kvinner på 32–33 år seg for å slutte å bite negler på sidelinjen, og får i stedet barn alene. Antall barn født av danske alenemødre har økt med 45 prosent siden 2013. Samtidig øker antall danske menn mellom 45 og 55 som ikke får barn overhodet. Så det diskuteres fortsatt, tolv år senere, om det var rett avgjørelse, sier overlege Kathrine Birch Petersen, direktør for det danske fertilitetsforbundet.

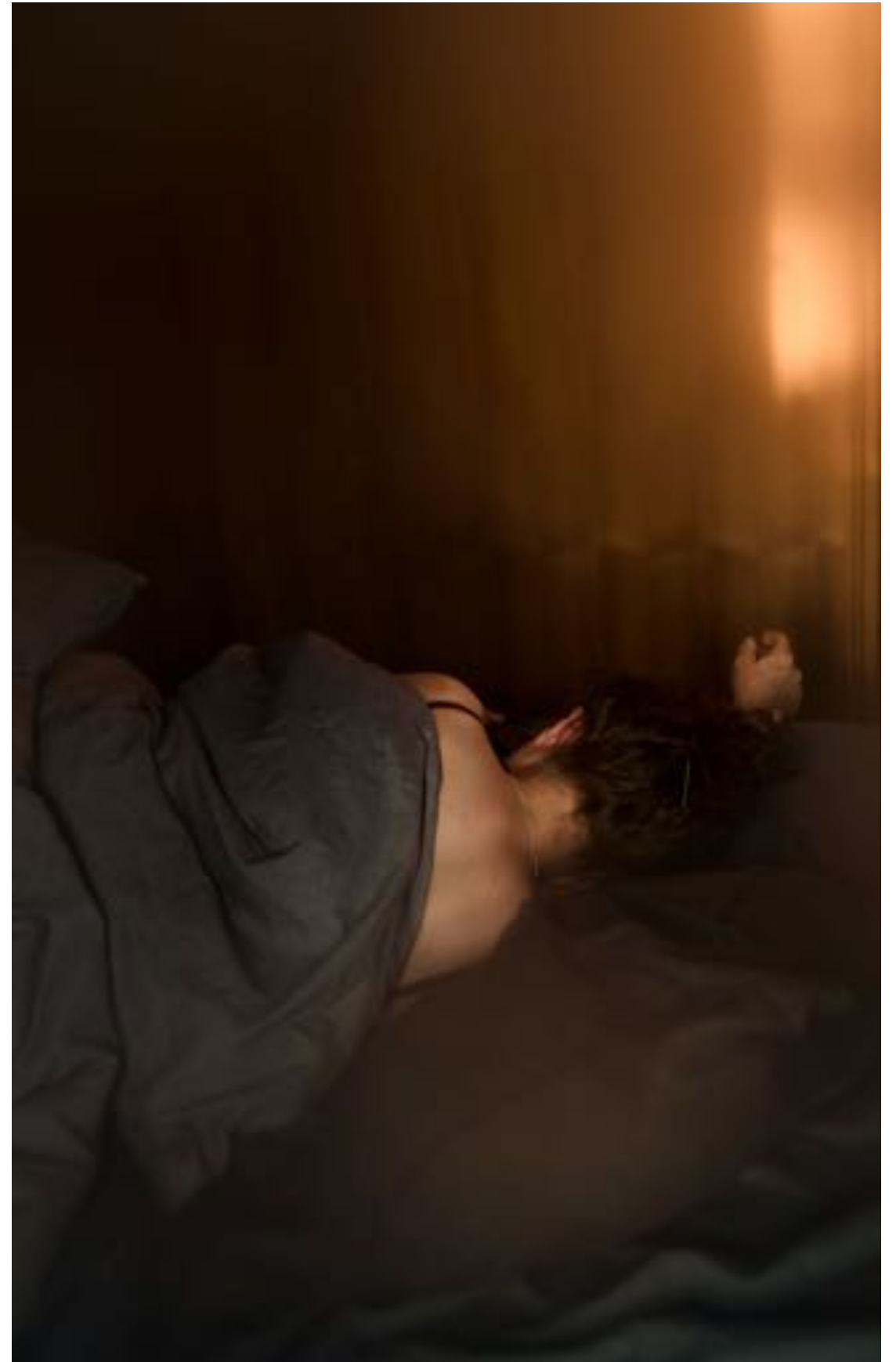
Hun legger til at de fleste danske kvinner helst ønsker seg en mann å dele oppgaven med, men at de ikke alltid har tid til å vente.

– Var det rett avgjørelse?

Å ikke hjelpe en singel kvinne som ønsker assistert befruktning, ung som mellom gammel, ses i dag på som ulovlig diskriminering i Danmark.

Alle forsøk med egne uttak, innsett, eggdonasjon, sæddonasjon og lange og plutselige reiser kostet henne til slutt langt over 300 000 kroner.

– Absolutt. Et kristent parti gikk nylig ut og mente vi skulle trekke tilbake dette tilbudet, og samtidig be alle par om å forsøke i minst tre år før de fikk hjelp. Det skapte opprør. Mange mente de var helt gale. Så det skjer ikke. Men i spalter og kommentarfelt blir det snakket om, ofte av menn, at den single kvinnen bare kan skylde seg selv, at hun jo har tjue år på å finne en mann og at hun er for kresen. De ser ikke problemet, sier Petersen.

HUN HADDE ALLTID VISST at hun skulle bli mor. Psykolog Tina Avantis Johnsen (46) kjente det i hjertet. Ikke bare ett, men flere barn skulle hun ha. En kjæreste og pappa skulle også sitte ved middagsbordet, så klart. De skulle være en flokk. Og Johnsen gikk på date, men fant ikke den rette.

Hun ville ikke få barn alene, men i desember 2012 satt hun i sofakroken sin i Bærum utenfor Oslo, 39 år og 364 dager gammel, og googlet «fertilitetsklinikk» for første gang.

– Du kan ha sterke prinsipper, men vet ikke hva du velger før du står fast i et hjørne, sier Johnsen.

– Kjente du lettelse over å ta valget om å bli mamma alene?

– Nei, på ingen måte. Jeg kjente stress og sorg. Men det var en beslutning, i det minste.

Dette var starten på en tre år lang pendling fram og tilbake til Danmark. Johnsen ble etter hvert gravid med egne egg. Rakk å fantasere om barnestol i bil og koselige teaterforestillinger. Hadde til og med kjøpt en mini-ullbody. Men så mistet hun barnet. Og de neste, tvillingene. Da en

lege var ærlig og sa: «Vi kan godt gjøre flere forsøk med egne egg, men om du vil ha barn, så må du få donert et egg fra en annen kvinne», kjente Johnsen at grensene hennes likevel ikke gikk der hun trodde. Fordi Danmark før 2018 ikke tillot såkalt dobbeldonasjon, med både egg og sæd, valgte Johnsen en klinikk i Tsjekkia.

Alle forsøk med egne uttak, innsett, eggdonasjon, sæddonasjon og lange og plutselige reiser kostet henne til slutt langt over 300 000 kroner.

ALLE SINGLE KVINNER i Danmark får tilbud om gratis IVF-behandling fram til de er 41 år. De må selv betale for medisiner og hormoner, men alt som bikker over 4000 kroner i året i egenandel, blir dekket.

– Alle kvinner over 18 år får tilbudet, og de kan selv velge åpen eller lukket donor. Det blir gjort en vurdering av deres fysiske og psykiske helse, akkurat som hos par, samt om de har et godt nettverk rundt seg, sier overlege Birch Petersen.

De begynner babyforsøkene med inseminasjoner. Maks seks runder. Om dette ikke fører til graviditet, får kvinnen tre prøverørsforsøk med donor, altså befruktning utenfor kroppen. Av alle danske barn som blir født i dag, er én prosent donorbarn, mens ti prosent er unnfanget ved hjelp av IVF-teknologi.

– Økonomisk sett er det smart av nordiske politikere å investere i fertilitetsbehandling med tanke på framtiden. Det koster oss 80 000 kroner per behandling, men hver baby gir én million kroner tilbake til samfunnet. Og om vi vil føre

den norske, danske og svenske arven videre, må våre kvinner føde 2,1 barn hver. Men slik det ser ut nå, vil antall nordmenn være halvparten av det dere er i dag om bare tre generasjoner, sier Petersen.

Hun forteller at Rigshospitalet i København i 2011 åpnet et gratis prøveprosjekt som ble så populært at det nå er et fast tilbud.

– Kvinner får talt antall eggposer med ultralyd, og vi tar en såkalt AMH-blodprøve som gir dem beskjed om de har god, ok eller dårlig tid. De får vite om de har tette eggledere eller om de risikerer å komme i tidlig overgangsalder. Menn får sjekket sædkvaliteten. Folk kommer bare innom, og ingen av dem trenger å ha kjæreste, sier Petersen.

HVILKE RETTIGHETER har så egentlig en singel, barnløs kvinne her i Norge når det kommer til hjelp med å bli gravid? Vi spør overlege ved fertilitetsavdelingen på Sykehuset Telemark, Hans Ivar Hanevik. Han er også medlem av Bioteknologirådet som bistår norske myndigheter i etiske spørsmål.

– Enslige kvinner i Norge får jo full utredning for infertilitet. Uten trøbbel. Noe som betyr sjekk av endometriose, telling av eggposer, AMH-test og slikt, sier overlegen.

– Virkelig? På statens regning?

– Ja, det er jo en egenandel, men dette er ikke noe problem i det hele tatt.

– Men single får jo alltid spørsmål om de har partner, og om de har forsøkt i minst ett år?

– Hm ... kanskje du ikke får utredning om du ikke har prøvd? Det var et godt spørsmål ... Det har jeg ikke tenkt på. Vi har en prioriteringsveileder, vent litt, sier Hanevik, før det knattes på tastatur i den andre enden av telefonlinjen.

Han finner dokumentene basert på «Lønning-utvalgene», de som gir fastleger en pekepinn på hvem de skal prioritere og hvem de ikke skal prioritere. Dette er en veileder som ble utviklet av tidligere Høyre-politiker, den nå avdøde teologen fra Bergen, Inge Lønning.

– Jo, du har rett. De single får ikke tilbud om slike utredninger ved offentlige klinikker, sier Hanevik.

– Er det ikke litt snålt at en kvinne som helt enkelt ønsker å vite hvordan det står til med fruktbarheten, ikke får det fordi hun ikke har kjæreste?

– Det er ikke bare snålt, det er uheldig, fordi samfunnet går glipp av en sjanse til å forebygge infertilitet hos kvinner som venter stadig lenger med å bli gravide.

ERNA SOLBERG VIL IKKE snakke med oss. Heller ikke helseminister Bent Høie. Deres mange kommunikasjonsrådgivere henviser oss til Stortinget. Så Høyres helsepolitiske talsperson, Sveinung Stensland, må svare på hvorfor den gjeldende prioriteringsveilederen gir kvinner med partner rett til utredning, men ikke single.

Kvinner får talt antall eggposer med ultralyd, og vi tar en såkalt AMH-blodprøve som gir dem beskjed om de har god, ok eller dårlig tid. De får vite om de har tette eggledere eller om de risikerer å komme i tidlig overgangsalder. Menn får sjekket sædkvaliteten. Folk kommer bare innom, og ingen av dem trenger å ha kjæreste.

Vi er derfor i en absurd situasjon hvor vi vil tillate eggdonasjon, men ikke at en kvinne donerer til seg selv i fremtiden

---

– At staten skal betale for sjekk av egen fruktbarhet for alle som ønsker det, vil ikke være i tråd med prinsippet om å hjelpe de som trenger det mest, svarer Stensland kort på e-post.

Leder for Høyres Kvinneforum, Tina Bru, er enig.

– Å få sjekket eggreservene sine har vi ikke behandlet politisk. Det er helt greit at kvinner gjør det, men hos en privatpraktiserende gynekolog. Åpner vi for tilbudet, vil det skape unødvendig kø for de som virkelig har behov for hjelp, sier Bru.

– Ønsket ledelsen i Høyre å gi KrF vetorett i nettopp bioteknologiloven fordi de var enige med dem, Stensland?

– Flertallet i Høyre avgjør hva som til enhver tid er Høyres politikk. Det landsmøtet vedtar, er styrende. Høyre mener fortsatt at eggdonasjon, med kjent donor, skal tillates, og at tilbudet om assistert befruktning skal utvides til enslige, sier Stensland.

Men Høyre vil ikke at kvinner skal få fryse ned egne egg uten medisinsk grunn i påvente av en partner.

– Vi er derfor i en absurd situasjon hvor vi vil tillate eggdonasjon, men ikke at en kvinne donerer til seg selv i fremtiden, sier Unge Høyre-leder Sandra Bruflot, som ønsker å dra partiet i en mer liberal retning. Når ALTSÅ ringer henne, er hun i mammapermisjon.

– Hva synes du om at motstandere av liberalisering argumenterer med prioriteringer i helsevesenet?

– Det er så arrogant! Her er det snakk om noe av det viktigste i folks liv, så det holder ikke, sier Bruflot, som mener motstander-fløyen i Høyre er «en stille minoritet som ikke vil gjøre seg upopulære».

Hun understreker at hun respekterer de demokratiske prosessene, men mener argumentene til nei-folket ikke er gode nok.

– Bevisbyrden burde ligge hos de som ikke vil tillate assistert befruktning til enslige. For ingenting tilsier at et barn som vokser opp med alenemødre, ikke skal ha det bra. Men det jeg liker minst med motstanden, er at man ikke tror

kvinner selv kan ta gode og gjennomtenkte valg, sier Unge Høyre-lederen.

Hvem har egentlig hovedskylden for at det innholdet i Bioteknologiloven som det er flertall for i dag, ikke gjelder? Helsepolitisk talsperson i Arbeiderpartiet, Ingvild Kjerkol, synes det er rart at en liten gruppe kristenkonserverative krefter får gjennomslag nettopp i Norge.

– Lignende partier skårer høyere både i Danmark og Sverige, men de står langt unna KrF i synet på kvinners rettigheter. Disse temaene har ikke engang blitt rørt under skapelsen av nye regjeringkonstellasjoner i våre naboland, sier Kjerkol.

– Det er ille at norske kvinners reproduktive rettigheter er legitimt å gjøre til en hestehandel på et bakrom. Det er provoserende, både som Ap-politiker og kvinne, mener hun.

LOVEN ER URETTFERDIG, gammeldags og diskriminerende, mener barnehagelærer Trine Oven fra Fredrikstad. Hun forstår ikke hvorfor hun må «dyttes til utlandet» for å bli gravid, bare fordi hun er singel.

– Det er jo aldri noen garanti for at «mamma og pappa» holder sammen når barnet først er kommet til verden. I dag fins knapt A4-familien. Den single er jo alene om kostnadene også. Det blir en dobbelstraff, på en måte, sier Oven.

Om assistanse for single skulle bli lovlig i Norge, er det en del som tar til orde for at de i så fall må betale for det selv. Ap mener vi trenger å diskutere temaet.

– Vi må sikre kvalitet og lik tilgang for alle, uavhengig av lommebok. Man kan tenke seg at friske enslige får en nøktern egenandel, men dette trenger helt klart en god utredning, sier Ingvild Kjerkol.

Da Trine Oven nærmet seg 40 år, hadde hun endelig full kontroll på arbeidsliv og huslån. Hun hadde ingen mann i sikte, men var klar for barn.

Det var for sent. Problemene meldte seg allerede

Hver gang en singel dame kommer innom legekantoret til Hans Ivar Hanevik på Sykehuset Telemark med babyglans i blikket, blir han usikker.

– For hvor mange råd kan vi gi dem? Det er jo ulovlig for leger i det offentlige å henvise til utlandet.

---

under første telefonsamtale med en norsk gynekolog.

– Jeg nevnte IVF, og skjønnte fort på stemmen at hun ble redd for å gjøre noe hun ikke fikk lov til. Det var mye motstand, sier Oven.

Etter et Skype-møte med Storken i København, ble det klart at behandlingen kom til å koste penger hun ikke hadde. Hun måtte ta opp refinansiering på huslånet, makset kredittkortet, fikk forskudd på arv og tok ut feriepengene. Så opprettet hun privatgruppen Lykkebaby på Facebook, og fikk en stor heilagjeng. På en «rørende sommerfest» i 2017 ble hun overrasket med 33 700 støtte kroner etter pengerulling fra venner og familie.

Trine Oven var bestemt på å bruke egne egg. Samt en søt, blond, dansk-portugisisk donor hun hadde lyttet og lest seg fram til i løpet av en rødvinnskveld med søsterens støtte. Flere modne egg ble hentet ut og inseminert, og så skulle embryoene utvikle seg noen dager på klinikken.

– Plutselig kan man få beskjed om å være tilbake om 36 timer. Da jeg måtte nedover for andre gang på én uke, valgte jeg nattbuss fra Moss. Den skulle gå klokka 00:40. Men da jeg fortsatt sto og frøs på holdeplassen 02:30 og bussen uteble, presset tårene på, før svogeren min hastekjørt meg til flybussen, og jeg måtte kjøpe flybillett til tre tusen kroner, sier Oven. Det store smilet forsvinner sakte.

– Det er en psykisk påkjenning, all den ventingen og reisingen.

Etter flere år, 200 000 oppbrukte kroner og ingen egg som ville feste seg, håper Oven fortsatt å møte en mann det klaffer med, men har nå begynt å tenke på å bli fostermor.

HVER GANG EN SINGEL dame kommer innom legekantoret til Hans Ivar Hanevik på Sykehuset Telemark med babyglans i blikket, blir han usikker.

– For hvor mange råd kan vi gi dem? Det er jo ulovlig for leger i det offentlige å henvise til utlandet, men

kan vi gi folk et telefonnummer, liksom? Jeg forsøkte å få helseministeren i tale om dette under en radiodebatt, men han var ikke interessert i å konkretisere, sier overlegen, som synes det er pussig at «Norge er sist i klassen» når det kommer til andre land vi liker å sammenligne oss med.

– Hvorfor ender Norge opp med helt andre konklusjoner og ulik lovgivning basert på de samme problemstillingene og argumentene? Dette er jo universelle ting. Det er et mysterium. Og norske politikere må ikke tro at de kan la denne teknologien utvikle seg i utlandet, før de bare kan skru på en knapp og bruke den her hjemme den dagen dette blir lovlig.

– Nei?

– Norge har relativt små fagmiljøer innen fertilitetsteknologi. Det er lite gjennomtenkt å lukke øynene for at vi nå er gratispassasjerer på en utvikling «vi» ikke liker, men som vi senere vil hoppe på.

Hanevik sier at han selv er for assistert befruktning for enslige, fordi han anerkjenner nye familiekonstellasjoner og ser at forskning så langt tyder på at barna som fødes inn i disse, har like bra levekår som barn i tradisjonelle familier. Men heller enn å snakke om hvilke voksne som blir diskriminert, om noen overhodet, tror han Norge får lykkeligere familier om man snur debatten til hva som faktisk gir gode oppvekstvilkår for barn.

– For det er jo ingen menneskerett å få barn?

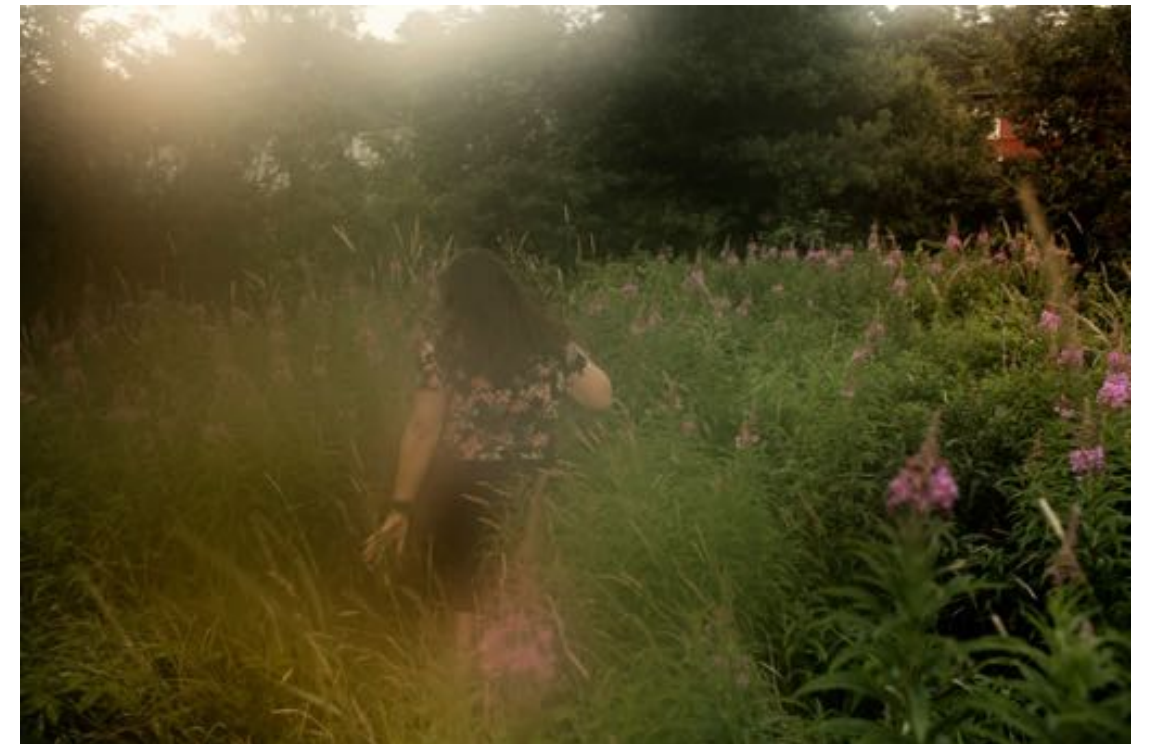
– He he! Jeg har forsøkt å unngå å si akkurat det i denne samtalen.

– Hvorfor det?

– Vi tilbyr jo offentlig helsehjelp i Norge langt utover det som det er en menneskerett å motta. Det kan ikke være målet.

– Og hva med den single mannens rettigheter?

– Ja, prinsipielt sett kan man ikke bare blåse av den single mannen heller, men han trenger jo en livmor. Og da

---

Etter et Skype-møte med Storken i København, ble det klart at behandlingen kom til å koste penger hun ikke hadde. Hun måtte ta opp refinansiering på huslånet, makset kredittkortet, fikk forskudd på arv og tok ut feriepengene.

Egget ble donert fra en mørkhåret, men ellers anonym, tsjekkisk kvinne. Sæden kom fra en åpen donor. Livets to legoklosser ble satt sammen på en klinikk i Praha.

---

må man tillate surrogati, og det er ikke like enkelt. Men det er ikke umulig å tenke seg kunstige livmødre i vår levetid, sier han.

Det er heller ikke til å kimse av at sædkvaliteten hos vestlige menn har falt mellom 50 og 60 prosent de siste 40 årene. Sæddonasjon er lov i Norge. Par har faktisk kunnet benytte seg av tilbudet siden 1930-tallet. I 2005 fikk ikke norske sæddonorer lenger være anonyme. FNs Barnekonvensjon erklærer at barn har rett til å kjenne sitt biologiske opphav, men barn av single norske mødre mister denne muligheten når mor kan velge lukket donor i utlandet.

EGGET BLE DONERT til Tina Avantis Johnsen fra en mørkhåret, men ellers anonym, tsjekkisk kvinne. Sæden kom fra en åpen donor. Livets to legoklosser ble satt sammen på en klinikk i Praha. Johnsen skulle ønske anonyme donorer fra begge kjønn ble ulovlig, overalt. Hun tror på full åpenhet for barna.

Solen lager flekker på stuegulvet i Bærum. Bamser og rosa dukkehus fyller alle rom. Tina Johnsen var 43 år da hun endelig bar datteren sin hjem etter fødselen, et barn hun ikke har noen genetiske forbindelser til.

– Jeg vil gynte på kneet, mamma, gliser energiklumpen Amelia på to år.

– Du vil gynte på kneet, ja, ler mor.

– Jeg vil ha is! Mamma? Is?

Mor smiler varmt.

– Jeg angret på at jeg ikke begynte med å få barn alene i starten av 30-årene. Da kunne Amelia kanskje fått en bror eller søster. Det er vanskelig nå. Jeg ville også ha fryst egne egg som 25-åring, hadde jeg visst det jeg vet i dag, sier Johnsen.

Hun påpeker, som Trine Oven, at det slett ikke alltid er problemfritt å være barn av to foreldre, heller, særlig ved skilsmisse og evig forflytting mellom to hjem.

– Det er jo mindre stressende for barnet å ha ett hjem. Det kan bli en mer stabil situasjon hos en alenemamma.

Hun synes likevel ikke at Norge skal tilrettelegge og betale for at flere skal være alene med barn, og ønsker seg heller at helsekronene hjelper blant annet alvorlig kreftsyke.

– Men jeg mener bestemt at det skal være tillatt.

Norske kvinner skal kunne ta dette valget i eget land, både for økt trygghet og for at vi kan sette egne rammer rundt behandlingen. Hver konsultasjon tar jo også bare mellom et kvarter og en time, så samfunnet hadde spart inn på unødvendig arbeidsfravær om man hadde sluppet de lange reisene. For én ting er sikkert: Disse barna kommer til å bli født uansett. Nå går mange penger ut av landet på «fertilitetsturisme», sier hun.

– Men det jeg er mest overrasket og lei meg over med politikken i Norge, er at man i et demokrati som vårt avviker fra det flertallet har bestemt.

EN AV DE STEILESTE motstanderne av liberalisering av bioteknologiloven er nestleder i KrF, Olaug Bollestad. Hun vil ikke stille til telefonintervju, men heller svare på e-post.

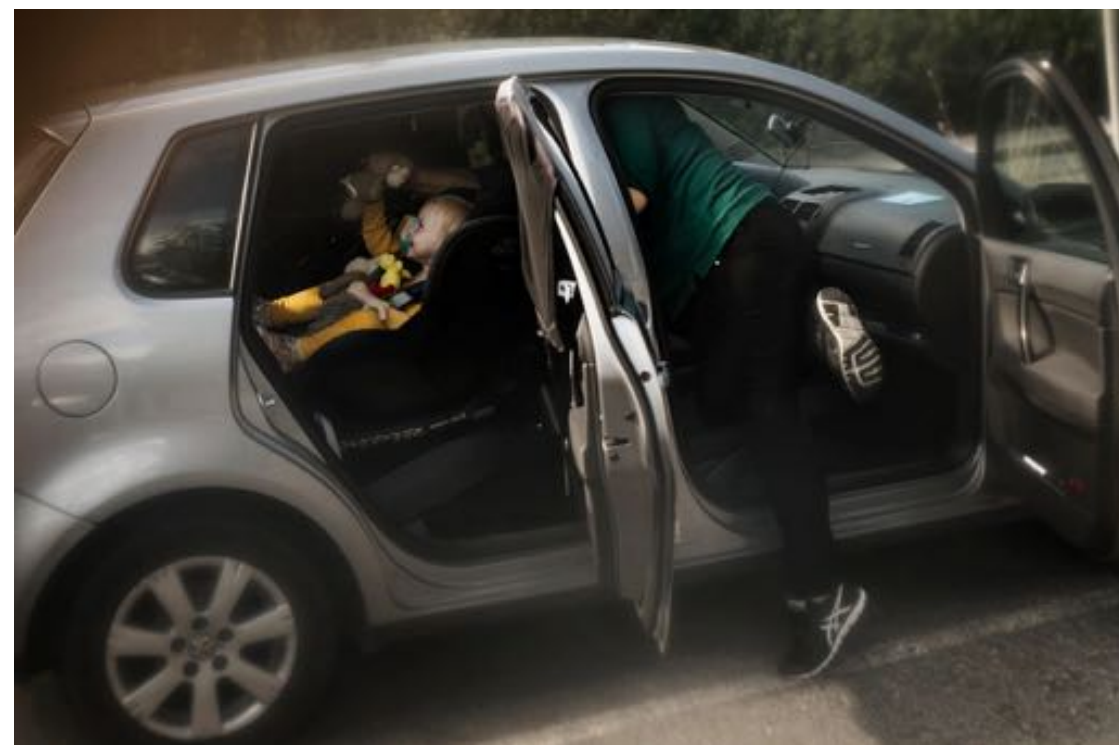
– Å hjelpe par, men ikke single er diskriminering, mener Danmark. Hva mener du?

– De tar feil. Dette handler ikke om likestilling, men om barnets rettigheter til å kunne kjenne sine foreldre og vokse opp med dem så langt det er mulig. KrF er skeptisk til en utvikling der det å få barn blir en rettighet som staten skal gi deg, skriver Bollestad, før hun kaller aleneforeldre «helter» som samfunnet må hjelpe og støtte «så godt vi kan».

– Livet gjør at noen barn vokser opp med bare én forelder, men det er noe helt annet at staten aktivt skal legge til rette for én forelder. Barn bør få best mulige rammer fra start. Og de fleste situasjoner er mer stabile og mindre sårbare med to foreldre, skriver hun. – For eksempel hvis den enslige blir syk og må på sykehus. Eller hvis hele husholdningsinntekten faller bort kontra halve.

– KrF er et lite parti som har fått vetorett for noe det er stortingsflertall for. Synes du det er riktig?

– Utviklingen innen dette fagfeltet går fort, og som

Jeg tenker mye på om det kan bli en sorg for henne. Hun kan bli sint på meg i ulike stadier opp gjennom livet. Men barn som kommer til verden ved hjelp av donor, er jo aktivt valgt. De er veldig ønsket.

---

politikere må vi ta oss tid til den etiske refleksjonen rundt dilemmaene fremskrittene reiser, skriver Bollestad til svar.

HELLER IKKE lederen for KrFs kvinnegruppe, Oddbjørg Minos, ønsker å likestille single og par i Norge, og sier at KrF er imot donorbruk generelt.

– Jeg og partiet er prinsipielt imot sæddonasjon, eggdonasjon og surrogati, fordi man fjerner den naturlige linken. Vi står på barnas side, og vil ivareta deres rett til å kjenne sitt opphav. Menneskers tilblivelse har alltid vært mellom mann og kvinne, noe som er grunnlaget for den rettigheten, sier Minos.

Hun innrømmer at hun i egen familie har opplevd sorg over ikke å få barn, men mener at vi mennesker ikke lenger «aksepterer naturens lover».

– Vi leker litt Gud, og mener vi skal styre alt fordi vi har pengene og mulighetene. Men hvor går grensen? Skal vi styres av etikk eller teknologi? spør Minos, som ikke opplever at det er en forskjellsbehandling.

– Vi hjelper to mennesker som i utgangspunktet hadde klart å bli gravide på egen hånd. Det er annerledes enn å støtte den enslige som mener hun «må ha barn». Mange blir presset på et syn i denne debatten, mener lederen for KrFs kvinnegruppe.

– «Å? Vil du nekte andre muligheten du selv har hatt?» kan noen si, fordi jeg har vært heldig å få barn. Det oppleves urettferdig å ikke få utnytte teknologien som allerede finnes. Og man vil jo ikke være slem, sier Oddbjørg Minos.

– Men tenker vi nok på barna som blir født, eller kun på de voksnes behov?

AMELIA DANSER i ring på stuegulvet i Bærum. Snart skal hun og mamma Tina Avantis Johnsen finne fram pysjamasen.

– Hva tenker du om at du aktivt har valgt bort en far i livet til datteren din?

– Jeg tenker mye på om det kan bli en sorg for henne. Hun kan bli sint på meg i ulike stadier opp gjennom livet. Men barn som kommer til verden ved hjelp av donor, er jo aktivt valgt. De er veldig ønsket. Det vanskeligste var å velge både egg- og sæddonor, og tenke på om datteren min vil kunne oppleve identitetsproblemer, sier Johnsen som er enig i KrFs argument om aleneforeldres sårbarhet.

– Jeg avtalte tidlig med min bestevenninne at Amelia kan bo hos dem om noe skulle skje med meg. Men det bør også de som er to gjøre. Jeg kjenner noen som i tidlig alder mistet begge foreldrene sine i trafikkulykke, så hvor barnet skal kunne bo, er en tanke alle bør ha tenkt, sier Johnsen mens Amelia går i ring rundt seg selv og holder en tom, lyserosa eggekartong tett til brystet.

– Egget, egget! Hvor er det? sier Amelia og ler mens hun virrer hodet sitt fram og tilbake.

– Sikkert trillet et sted, sier mamma.

LINE TILLER er en singel og barnefri frilansjournalist med base i Barcelona, som i løpet av arbeidet med denne saken har opplevd å flytte grensene sine for hva som kan være aktuelt i framtida, sånn babymessig.

LINE ØRNES SØNDERGAARD er frilansfotograf og mamma til tre år gamle Alma – en blandingshund som er trent til å klemme på kodeordet «feminist».

IVF (In Vitro Fertilization): Befruktningen mellom egg og sædcelle skjer utenfor kroppen, i et laboratorium.

Assistert befruktning: Klinisk hjelp til å gjennomgå IVF-behandling eller direkte injeksjon av sperm i en kvinnes livmor.

Eggfrysing: Eggceller blir hentet ut fra en kvinne og holdt konstant på minus 196 grader til de i framtiden blir tint opp

og "eieren" ønsker å befrukte dem for så å sette tilbake embryoet i sin egen livmor.

Embryo: Et befruktet egg som har begynt å dele seg opp i flere celler.

Eggdonasjon: En kvinnes egg plasseres inn i en annen kvinne etter at det har blitt befruktet med partnersperm eller donorsperm.

Telling av eggposer: Ultralydsjekk av en kvinnes eggreserver, som sier noe om antall egg en kvinne har igjen.

AMH-test: En enkel blodprøve som også sier noe om antall egg en kvinne har igjen, og kan indikere kvinnens fertilitet.